

Spis treści

Od autorki	13
Wstęp	15

Rozdział I

ZANIM ZABIERZESZ SIĘ DO DZIEŁA	17
1. Rodzaje opracowań audiowizualnych	17
2. Trzy etapy pracy	19
Co przełożyć, a co pominąć?	20
3. Obejrzyj uważnie materiał filmowy	21
4. Dobra rada – używaj słuchawek	22
5. Kod czasowy (<i>time code</i>)	22
Najważniejszy element tłumaczeń audiowizualnych	22
Do czego służy kod czasowy?	25
6. Czołówka w polskim wydaniu	26
Kogo wymienić w czołówce filmu? Kto w Polsce się liczy?	26
Tytuł filmu – (czasami) trudna sprawa	27
7. Różne niespodzianki...	30
Co robić, gdy mamy film, ale nie mamy tekstu lub gdy jest tekst, a nie ma filmu?	30
Gdy zapisy w liście dialogowej odbiegają od tego, co widać na ekranie	31
Gdy w filmie występują duże fragmenty w języku, którego nie znamy	32
8. Formaty list dialogowych	32
9. Podsumowanie	34

Rozdział II

OPRACOWANIE WERSJI POLSKIEJ FILMÓW OBCOJĘZYCZNYCH	35
1. Podstawowe zasady	35
1.1. Uwagi dotyczące redakcji tekstu	35
Skrótowość i synteza	36
Unikanie powtórek	40
Krótkie zdania zamiast długich	41
Prostsze konstrukcje	42
Komunikat pozytywny lepszy od negatywnego	43
Jedność czasu gramatycznego	43
Wypowiedzi w mowie zależnej. Zdawanie relacji zamiast cytowania	43
Najważniejsze na początek	44
Wyjaśnianie, dopowiadanie	45
Pomijanie, usuwanie	47
Jak zapisywać liczebniki?	48

Pierwsze, nie zawsze najlepsze	49
Jeśli bohater krzyczy, postaw wykrzyknik	49
Wstaw spójnik <i>i</i> w końcowej części zdania	50
Pisz konkretnie, obrazowo	50
Specjalistyczne słownictwo, żargon zawodowy	50
1.2. Uwagi dotyczące zagadnień merytorycznych	53
Kontekst kulturowy	53
Gdzie szukać odpowiedzi?	55
Uwaga na gesty (tak – tak, nie – nie)!	56
Uwaga na grę słów i używane metafory	56
Charakter postaci. <i>I kto to mówi?</i>	57
Stylizacja języka, tłumaczenie gwary, anegdot i przysłów	58
Konsekwencja i logika	60
Wyobraź sobie sytuację, a następnie ją opisz	62
Ważna sprawa: <i>tu</i> i <i>tam</i>	62
Zwracaj uwagę na rytm wypowiedzi, podpisz ujęcie	64
Imiona, nazwiska, nazwy własne	66
Nagłówki w gazetach, napisy na transparentach, hasła	67
Kiedy bohater modli się i gimnastykuje (wyliczanie)	67
Przeliczanie odległości, wagi, rozmiarów, temperatury, prędkości, stopni w szkole i walut	68
Uwaga na spolszczenia!	69
Wulgaryzmy, przekleństwa, wyrażenia slangowe. Jak zakląć, żeby nie zakląć? – oto jest pytanie!	70
1.3. O czym jeszcze warto wiedzieć	71
Poprawność językowa	71
Z myślą o lektorze, ale nie tylko	73
Uwaga na sygnał dźwiękowy!	73
Cytowanie utworu innego autora	74
Ostateczne ustalenia ze zleciennodawcą	74
Gdy (czasami) potrzebna jest konsultacja...	75
Jeśli otrzymujemy zlecenie tylko na tłumaczenie...	76
Terminowość i sumienność	77
Kilka dni na odpoczynek... nie dla tłumacza. Dla tekstu!	77
2. Na zakończenie	77
 Rozdział III	
ADIUSTACJA FILMU	78
Co to jest adiustacja?	78
Najważniejsze pytanie adiustatora	80
 Rozdział IV	
WGRANIE LEKTORA, ROZSTAWIANIE NAPISÓW	81
1. Przygotowanie i nagranie wersji lektorskiej	81
1.1. Automatyzacja procesu	81
Praca z <i>autotekstem</i> – przygotowanie słownika	81
Funkcja: <i>zawijanie tekstu</i>	82

1.2. Przygotowanie listy dialogowej	82
Ukośniki, podkreślenia i pogrubienia	82
Rola nawiasu	84
a) okrągłego	84
b) kwadratowego	86
„Słowa-haki”	87
Jak pomóc lektorowi, który nie jest sinologiem, a otrzymał zadanie przeczytania dialogów do filmu w języku chińskim?	88
Szata graficzna listy dialogowej	88
1.3. Jak nagrywa się lektora do filmu?	91
Na taśmę czy do komputera?	91
Rodzaje ścieżek na taśmie	93
Przygotowanie do nagrania	94
Rola kierownika produkcji	95
Droga filmu od zakupu do emisji	96
Praca w zespole	96
Jak zachować się na nagraniu?	97
Obecność autora wersji polskiej na nagraniu – obowiązkowa!	100
Praca lektora (i autora wersji polskiej) dawniej a dziś	101
Lektorzy i ich droga do zawodu	101
2. Przygotowanie i rozstawianie napisów	102
2.1. Najważniejsze zasady tworzenia napisów	102
Pozycja napisów na ekranie i sposoby ich przygotowania	102
Rodzaje napisów w dziełach audiowizualnych	104
Liczba znaków	104
Czas wyświetlania napisów. ZŁOTA ZASADA – 3:6 sekund!	104
Format napisu (planszy)	107
2.2. Redagowanie napisów	109
Powiedz to samo, tylko krócej!	109
Trudne decyzje tłumacza	120
2.3. Programy do tworzenia napisów	121
Subtitle Workshop – narzędzie dla początkujących	121
Edytor List Dialogowych (EdList) – podstawowe funkcje programu oraz zasady rozstawiania napisów	122
Od czego zacząć pracę?	123
Inne przydatne funkcje	124
O czym należy pamiętać?	125
Synchronizacja napisu z obrazem	126
2.4. Napisy a wersja lektorska, czyli snuj opowieść	130
Jak zamieniać wersję napisową na lektorską lub odwrotnie?	130
2.5. Napisy w języku obcym	131
2.6. Napisy na festiwalach	133
Synchronizacja napisów polskich z napisami angielskimi	133
Klikanie napisów do filmów w trakcie projekcji w kinie	134
Klikanie napisów podczas przedstawień teatralnych	136
2.7. Napisy do filmów kinowych	136
Jak to dawniej bywało...	136

Rozdział V	
OPRACOWANIA FILMOWE W FORMIE DUBBINGU	138
1. Krótka historia dubbingu	138
2. Na czym polega praca dialogisty?	139
3. Nagranie polskiej wersji	141

Rozdział VI	
WERSJE FILMOWE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	144
1. Wersja dla niesłyszących	144
1.1. Zmiana podejścia do społeczności Głuchych	144
Widz niesłyszący to również widz, taki sam jak każdy inny	144
Edukacja osób niesłyszących	146
Nowoczesne technologie a udogodnienia dla widzów niesłyszących	148
a) „migacz”	148
b) napisy dla niesłyszących do dzieł audiowizualnych	149
c) napisy do programów telewizyjnych <i>na żywo</i>	150
1.2. Najważniejsze zasady tworzenia napisów dla niesłyszących	151
Zasady redagowania tekstu	151
Rozmieszczenie napisów i ich kolorystyka	154
Opisywanie dźwięków i odgłosów	155
2. Wersja dla niewidomych, czyli audiodeskrypcja	160
2.1. Od brajla do audiodeskrypcji	160
Najpierw pismo dotykowe i brajl	160
Co to jest: <i>audiodeskrypcja</i> ?	161
Początki audiodeskrypcji na świecie	161
Początki audiodeskrypcji w Europie	162
Początki audiodeskrypcji w Polsce	163
Komu może się przydać audiodeskrypcja?	165
2.2. Ogólne zasady tworzenia audiodeskrypcji	165
O czym należy pamiętać podczas tworzenia słownego opisu do filmów	167
Podstawowe zasady redakcji tekstu	171
Od czego zacząć?	174
2.3. Zamiast podsumowania	175
Czy jest to praca dla tłumacza?	175
Dlaczego tłumaczowi jest łatwiej?	176
Niech żyje wersja lektorska!	177

Rozdział VII	
PRZEGŁĄD EMISYJNY	179

Rozdział VIII	
TO MOŻE SIĘ PRZYDAĆ...	181
1. Przekład piosenek i fragmentów muzycznych	181
Jak tłumaczyć piosenki?	181
Dylematy tłumacza piosenek	184
Kiedy <i>wyciągnąć muzykę</i> ?	184
Jeśli dominuje muzyka, to sygnal...	185

2. Tłumaczenie filmów reklamowych i promocyjnych	186
3. Tłumaczenie materiałów roboczych przeznaczonych do montażu	187
4. Z życia tłumacza	188
Do jakiej widowni skierowany jest przekaz?	188
Tłumacz filmowy a odpowiedzialność za błędy	191
Tłumacz filmowy a nowoczesne technologie	192
Specjalizacje tłumaczy	193
„Hurt” i „detal” w tłumaczeniach filmowych	194
Dbajmy o jakość!	194

Rozdział IX

KILKA PODSTAWOWYCH POJĘĆ TELEWIZYJNO-FILMOWYCH	196
„Cięcie” czy „stop”?	196
Co to jest akt?	196
Co to jest <i>crawl</i> ?	197
Co to jest <i>roll</i> ?	197
<i>Setka</i> na planie? Co to jest <i>off</i> ?	197
Wizytówki	198
Żargon zawodowy	199

Rozdział X

WAŻNE INFORMACJE DLA AUTORÓW	201
O tantiemach, licencjach i umowach...	201
Tłumacz audiowizualny jako autor	201
Co to jest utwór?	203
Prawa autorskie: osobiste i majątkowe	203
a) Osobiste prawa autorskie	204
b) Autorskie prawa majątkowe	204
Co to jest <i>pole eksploatacji</i> ?	206

Rozdział XI

STOWARZYSZENIA CHRONIĄCE PRAWA TWÓRCÓW W POLSCE	208
1. Organizacje zbiorowego zarządzania prawami – OZZ (wybrane)	208
2. Stowarzyszenia zrzeszające tłumaczy audiowizualnych	209
Stowarzyszenie Autorów ZAiKS (OZZ)	209
Stowarzyszenie Tłumaczy Audiowizualnych (STAW)	210

Rozdział XII

JAK DOSKONAŁIĆ SIĘ W REDAGOWANIU?	212
--	-----

Rozdział XIII

WYKONAJ ĆWICZENIA	214
--------------------------	-----

Rozdział XIV

SŁOWNICZEK TŁUMACZA AUDIOWIZUALNEGO	215
--	-----

ANEKS

Najczęściej używane znaki w wersji lektorskiej	219
Przekład audiowizualny (rodzaje)	220
Przykład tłumaczenia piosenki	222
6 przykazań tłumacza audiowizualnego	223

PODSUMOWANIE	224
---------------------	-----

POLECANA LITERATURA	226
----------------------------	-----

ZAŁĄCZNIK 1	229
--------------------	-----

ZAŁĄCZNIK 2	234
--------------------	-----

SUMMARY	235
----------------	-----

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ (РЕЗЮМЕ)	237
------------------------------------	-----